

ANSA er samskipnaden og interesseorganisasjonen for norske studenter i utlandet. Vi takker for muligheten til å svare på høringen om forslaget til Statsbudsjett for 2024.

Kunnskapen er global, og studier i utlandet bidrar til å nå overordnede politiske mål. Norske studenter som tar hele eller deler av utdanningen sin i utlandet, tar med seg verdifull og essensiell kompetanse til Norge. Årets statsbudsjett speiler ikke denne viktigheten og gjør lite for at alle skal ha reell mulighet til å studere i utlandet.

Kapittel 2410

Post 50-90, Basisstøtten.

Den nåværende basisstøtten sikrer ikke gode forutsetninger for studenter i studietiden. Norske studenter i både inn- og utland lever under fattigdomsgrensen. Dette gjør at studenter er avhengig av andre finansieringskilder for å kunne bo og leve under verdige forhold. Dette skaper et skille mellom de som kan få støtte hjemmefra og ikke. Konsekvensene for både den enkelte student og samfunnet for øvrig er store. Studenter med økonomiske utfordringer har mer psykiske plager og stryker oftere på eksamen.[1] Dette stemmer ikke overens med at utdanning skal være like tilgjengelig for alle uansett bakgrunn. Perioden med svak kronekurs det siste året har bekreftet, på samme måte som pandemien og strømkrisen, hvor økonomisk sårbare norske studenter i utlandet er. ANSA ber om at studiestøtten løftes til et bærekraftig og levedyktig nivå, slik at studenter har så gode forutsetninger for studietiden som mulig.

Fattigdomsgrensen for enslige defineres av EU som 60 prosent av medianinntekt. Siste oppdaterte tall fra SSB viser til 2021 hvor dette var 251 600 kroner.[2] Dette innebærer en økning på 113 693 kroner per student, fra dagens basisstøtte.

ANSA ber om at:

- Basisstøtten økes til EU sin fattigdomsgrense, uten at låneandelen økes.

Post 71, Andre stipend - Gjeldsbyrden til norske studenter i utlandet.

Norge er avhengig av kompetanse fra utlandet for å kunne håndtere de store samfunnsutfordringene verden står overfor og møte arbeidslivets behov. Studenter som tar utdanning i utlandet, uavhengig av studiebakgrunn, kommer tilbake til Norge med språkkunnskaper, kulturforståelse, landkunnskap, internasjonale nettverk, perspektiver og ideer som det er behov for i arbeidslivet. Flere norske studenter reiser til utlandet for å ta grader som ikke tilbys i Norge, for å være en del av fagmiljøer med annen kompetanse enn i Norge eller ta grader ved verdensledende universiteter. Robuste offentlige støtteordninger er essensielt for å nå målene for internasjonalisering av høyere utdanning og tilgjengeliggjøre studier i utlandet for alle.

Gjeldsbyrden til norske studenter i utlandet er i snitt 684.000 kroner etter endt utdanning. Dette er en økning på 258 000 de siste ti årene. I 2022 var det rundt 1250 norske studenter som endte utdanningen sin med over en million kroner i studiegjeld, og majoriteten av disse studentene hadde studert i utlandet.[3] Dette er ikke økonomisk bærekraftig for den enkelte student, som tar store deler av kostnaden for å tilegne seg kompetanse Norge har behov for og for å følge myndighetenes

satsninger. Samtidig som gjeldsbyrden til norske studenter i utlandet har økt, har det vært en nedgang i det totale antallet utenlandsstudenter.[4]

ANSA ber om at:

- Stipendandelen av skolepengestøtten økes til 70% for alle, uavhengig av grad.
- Stipendandelen av reisestøtten økes tilbake til 35% for alle.

Post 71, Stipend bare til de som fortsetter med utdanning etter fullført språkkurs.

Det er et uttalt ønske at flere norske studenter skal studere i ikke-engelskspråklige land. I statsbudsjettet foreslår regjeringen å gå tilbake til regelverket som var gjeldende fram til 2017-2018, som tilsier at du får konvertert basislån til stipend forutsatt at du begynner på en grad i det landet du har tatt språkkurs. Språk er en merverdi i seg selv, som bør verdsettes uavhengig av hvor man tar utdanning i etterkant. Majoriteten av studenter som ikke påbegynner en grad i landet de tok språkkurs i, begynner på en grad i Norge.[5] Disse studentene tar med seg internasjonalt perspektiv, språkkompetanse og kulturforståelse til norske institusjoner og bidrar til internasjonalisering og kvalitet i utdanningen i Norge. Den foreslåtte innstramningen vil fjerne en viktig fleksibilitet for studenter som ønsker å tilegne seg språkkompetanse og dermed hever terskelen for å ta lengre språkkurs.

Dette er en minimal innsparing i statsbudsjettet, som flytter kostnaden over på enkeltindividet. For at flere norske studenter skal ta utdanning i ikke-engelskspråklige land og flere skal lære seg språk er man nødt til å legge til rette for det, særlig gjennom robuste finansieringsordninger, heller enn å innføre ytterligere begrensninger på valgmulighetene.

ANSA ber om at:

- Forslaget om å redusere tilskuddet til stipend til lengre språkkurs ikke vedtas.

Post 71, Mer målrettet ordninger for studenter i utlandet.

Siden 2022-23 har utvekslingsstudenter i særlig prioriterte samarbeidsland for høyere utdanning, forskning og innovasjon – Brasil, India, Kina, Japan, Sør-Korea og Sør-Afrika – fått et ekstra stipend i tillegg til basisstøtten fra Lånekassen. ANSA har siden innføringen av dette rekrutteringsstipendet bedt om at dette også skal gjelde gradsstudenter. Vi er derfor glade for å se at dette ønsket er etterkommet, og at stipendet nå økes og utvides til gradsstudenter.

Samtidig mener vi at det økonomiske rammeverket for utenlandsstudier generelt må styrkes, så alle har muligheten til å velge studier i utlandet. Først da blir rekrutteringsstipendet faktisk et reelt økonomisk insentiv.

Noter:

[1] Meld. St. 23 (2022-2023) *Opptrappingsplan for psykisk helse*. Side 30.

[2] [09593: Lavinntekstgrenser i kroner \(årsinntekt\) basert på ulike avstander til medianinntekt. Inntekt etter skatt, etter husholdningstype, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

[3] Lånekassen: Gjennomsnittsgjeld utenlandsstudenter, nivå:

<https://statistikk.lanekassen.no/statistikk/tilbakebetaling/#gjennomsnittsgjeld-utlandsstudenter-nivaa>; Lånekassen (2023) *Flere får over 1 million i studiegjeld*: <https://www.lanekassen.no/nb-NO/presse-og-samfunnskontakt/nyheter/flere-far-over-1-million-i-studiegjeld/>

[4] Lånekassen; Antall norske studenter i utlandet:

<https://statistikk.lanekassen.no/statistikk/student-i-utlandet/#antall-norske-studenter-i-utlandet>

[5] Lånekassen, *Støtte til lengre språkkurs: Ein analyse av utvikling, omfang og bruk basert på registerdata*. Notat nr. 3/2022. Side 37-38.